

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐในการดักฟังทางโทรศัพท์ ของบุคคลที่สาม¹

ร.ต.อ.สุทธา อินทร์แก้ว²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐในการดักฟังทางโทรศัพท์ของบุคคลที่สามในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของรัฐในการดักฟังทางโทรศัพท์ โดยทำการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการดักฟังทางโทรศัพท์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศได้แก่ สหรัฐอเมริกา และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยมีข้อสรุปในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาประเด็นแรก ปัญหาเกี่ยวกับการระบุตัวบุคคลที่รัฐประสงค์จะให้มีการดักฟังโทรศัพท์พบว่า มาตรา 105 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวโดยมาตรา 105/1 วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.ได้กำหนดให้คำขอให้มีการนำวิธีการดักฟังโทรศัพท์มาใช้นั้นต้องมีรายละเอียดคือ (1) ระบุเหตุผลและความจำเป็นในการยื่นคำขอ (2) รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทและลักษณะของเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ต้องการซึ่งให้มีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลน้อยที่สุด (3) วิธีการที่ใช้ในการเข้าถึงและได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าว และ (4) ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการดำเนินการ

บทบัญญัติข้างต้น ถึงแม้มีการกำหนดให้ในคำขอให้นำวิธีการดักฟังโทรศัพท์มาใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด มีรายละเอียดหลายประการเพื่อเป็นข้อมูลให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจพิจารณาประกอบการใช้ดุลพินิจในการอนุญาต แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตราดังกล่าวข้างต้น พบว่ามีได้มีการกำหนดให้คำขอต้องมีการแสดงหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารที่เจ้าหน้าที่จะนำวิธีการดักฟังโทรศัพท์มาใช้นั้นเป็นของผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจริง ทำให้เกิดปัญหาคือ หากมิได้มีหลักฐานแสดงว่าอุปกรณ์การสื่อสารดังกล่าวเป็นของผู้กระทำความผิดหรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิด หรือเป็นอุปกรณ์การสื่อสารที่ผู้กระทำความผิดหรือต้องสงสัยว่ากระทำความผิดใช้การอยู่เป็นประจำแล้ว การดักฟังโทรศัพท์

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจของรัฐในการดักฟังทางโทรศัพท์ของบุคคลที่สาม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิชิต และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศิริ บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตบางนา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ดังกล่าวก็อาจกลายเป็นการดักฟังข้อมูลการสื่อสารของบุคคลที่สามซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติของกฎหมายฉบับอื่นที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดักฟังโทรศัพท์พบว่า ก็มีได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การยื่นคำขอไปในทิศทางเดียวกันแต่ประการใด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า กรณีของคำขอให้มีการนำวิธีการดักฟังโทรศัพท์มาใช้ในการกระทำความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. หากมีการกำหนดรายละเอียดในคำขอเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานก้ำมุก รวบรวมถึงกำหนดให้ต้องมีพยานหลักฐานอันเชื่อได้ว่า บุคคลที่ถูกดักฟังโทรศัพท์ได้ใช้เครื่องมือการสื่อสารดังกล่าวจริงหรือเครื่องมือสื่อสารนั้นมีชื่อผู้ต้องหาเป็นเจ้าของตามแนวทางที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงมีการกำหนดให้รายละเอียดในคำขอให้ดำเนินการดักฟังโทรศัพท์มาใช้ในกฎหมายทุกฉบับ ให้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ก็จะเป็นการคุ้มครองบุคคลที่สามจากการดักฟังของเจ้าหน้าที่รัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาประเด็นที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลของบุคคลที่สามที่ได้มาจากการดักฟัง โทรศัพท์พบว่า มาตรา 105 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายโดยมาตรา 105/1 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้กำหนดไว้ว่า เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มา ให้เก็บรักษาไว้ในเฉพาะเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาต และให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวนหรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีเท่านั้น ส่วนเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายแล้วรายงานต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาหรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติแล้วแต่กรณีกำหนด

อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารของบุคคลไม่ว่าจะโดยทางใดๆ มิได้กำหนดไปในทิศทางเดียวกัน โดยบางฉบับได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทำลายเอกสารที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำไปใช้ในกระบวนการยุติธรรมทิ้ง เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูล ขณะเดียวกัน กฎหมายบางฉบับก็ได้กำหนดว่าให้ต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดกับข้อมูลที่ได้มาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดแต่ประการใด ทำให้มีปัญหา คือ กฎหมายแต่ละฉบับมีการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความยุ่งยาก และเป็นช่องว่างของกฎหมายที่อาจทำให้บุคคลที่มีอำนาจในการดักฟังโทรศัพท์หรือเข้าถึงเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวนำเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์ในทางที่มีขอบได้

ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายมีความชัดเจน และมั่นใจว่าให้ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เป็นเจ้าของเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ถูกรัฐนำมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดักฟังโทรศัพท์หรือวิธีการอื่นใดในการ

เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวมาใช้ หากมีการกำหนดกฎหมายให้ชัดเจนว่า ในกรณีที่น่าวิธีการดักฟังทางโทรศัพท์ หรือวิธีการเข้าถึงข้อมูลใดๆมาใช้ หากข้อมูลที่ได้มีได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้กฎหมายทุกฉบับมี บทบัญญัติที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันคือให้ทำลายหรือลบทิ้งโดยทันที

ผลการศึกษาประเด็นที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลที่สามจากการถูกนำข้อมูลที่ได้จากการดักฟังโทรศัพท์ไปแสวงหาประโยชน์พบว่า มาตรา 105 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายโดยร่างพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.มาตรา 105/2 ได้กำหนดให้ผู้รู้หรือรู้ เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ ห้ามกระทำความผิดใดๆ ให้บุคคลอื่นรู้ซึ่ง ข้อมูลในเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารนั้น โดยเด็ดขาด ไม่ว่าเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวจะเป็นเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารของบุคคลที่ถูกดักฟังโทรศัพท์หรือของบุคคลที่สาม อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี เจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในการดักฟังโทรศัพท์ อาจมิได้เข้าถึงแต่เพียงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารแต่ เพียงที่เกี่ยวข้องกับการนำตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่ได้นำข้อมูลข่าวสารที่ได้ไปแสวงหาประโยชน์ ในทางที่มิชอบ เช่น นำความลับหรือภาพส่วนตัว ของบุคคลที่สามที่มีชื่อเสียงที่มีการติดต่อสื่อสารกับ ผู้กระทำความผิดแล้วเจ้าหน้าที่ได้ข้อมูลดังกล่าวมาโดยบังเอิญจากการดักฟังโทรศัพท์ไปขายให้แก่ สื่อมวลชน แต่บทบัญญัติดังกล่าวกลับมิได้มีการกล่าวถึงกรณีเช่นว่านี้

จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดักฟังโทรศัพท์พบว่ามี กฎหมายเพียงสองฉบับคือ พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 30 เท่านั้น ที่ให้ ความคุ้มครองแก่บุคคลที่เป็นเจ้าของเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ถูกนำมาตรการดักฟังโทรศัพท์หรือวิธีการ อื่นมาใช้ ในกรณีที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ใช้ช่องทางการเข้าถึงดังกล่าวได้ไปซึ่งข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดแล้วนำไปแสวงหาประโยชน์ในทางที่มิชอบอย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดไว้ว่า หากมีผู้หนึ่งผู้ใดซึ่ง มีอำนาจในการเข้าถึงเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารใดๆ โดยนำวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ ไปใช้ นอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนสอบสวน โดยเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองและ ผู้อื่น มิให้ผู้หนึ่งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและหากการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา ให้ต้องระวางโทษ เป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมายให้ความ คุ้มครองแก่บุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูล โดยรวมถึงกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐอาศัยอำนาจตามกฎหมายในการเข้าถึง เอกสารและข้อมูลข่าวสารดังกล่าว ได้ไปซึ่งเอกสารและข้อมูลข่าวสารที่มีได้เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิด แล้วนำไปใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือของผู้อื่น โดยนำบทบัญญัติของพระราช บัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วน

ร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 30 มาใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายทุกฉบับ ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ไว้ให้มีบทบัญญัติไปในทิศทางเดียวกัน

ขณะเดียวกันกรณีมาตรการลงโทษที่เหมาะสมต่อการกระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์พบว่า มาตรา 105 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงโดยร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา 105/1 บัญญัติห้ามมิให้กระทำการด้วยประการใดๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ โดยมีกำหนดอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย นอกจากนี้ หากผู้กระทำความผิดในวรรคแรก เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 105/1 วรรคหนึ่งผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคแรก นั่นคือ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเก้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการด้วยประการใดๆ โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารแต่ประการใด ดังนั้นหากมีการกระทำความผิดดังกล่าวโดยประมาท แล้วส่งผลให้ผู้อื่นรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวแล้ว ก็ต้องนำบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมาบังคับใช้ ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้ค่อนข้างสูง หากมีการบัญญัติเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวด้วยความประมาทไว้ในกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดักฟังโทรศัพท์ทุกฉบับ โดยรวมถึงมาตรา 105/2 ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ด้วย ก็จะทำให้มาตรการลงโทษที่เหมาะสมต่อการกระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ มีความเหมาะสม สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลจากการศึกษาดังเช่นที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 105 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตลอดจนกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการดักฟังโทรศัพท์ดังต่อไปนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับการระบุตัวบุคคลที่รัฐประสงค์จะให้มีการดักฟังโทรศัพท์

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา 105/1 วรรคสอง, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 มาตรา 14 จัตวาวรรคสอง, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46 วรรคสอง, พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 25 วรรคสอง, พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 19 วรรคแรก,

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 มาตรา 17 วรรคสอง โดย กำหนดให้เอกสารประกอบการยื่นขอให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร ต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (1) ชื่อส่วนราชการหรือหน่วยงานราชการของผู้ยื่นคำขอ (2) วัน เดือนปีที่ยื่นคำขอ (3) ชื่อและตำแหน่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ขอ (4) รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่ที่จะถูกดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร (5) รายงานการสืบสวนที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆของบุคคลที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเท่าที่ได้กระทำมาแล้ว (6) เหตุผลและความจำเป็นเกี่ยวกับ (ก) เหตุอันควรเชื่อว่า มีการกระทำความผิดหรือจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ (ข) เหตุอันควรเชื่อได้ว่า จะได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดังกล่าว (ค) ไม่อาจใช้วิธีการอื่นใดที่เหมาะสมหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าได้โดยกล่าวถึงวิธีการที่ได้ดำเนินการไปแล้วแต่ยังไม่ได้ข้อมูลข่าวสารครบถ้วนตามที่ต้องการไว้ในคำขอ (ถ้ามี) และวิธีการที่จะดำเนินการตามคำขอรวมทั้งเหตุผลที่เชื่อว่าวิธีการดังกล่าวจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร (7) สถานที่และวิธีการที่จะดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารที่ต้องการ เช่น เอกสาร เสียง ภาพ แผนภูมิ ระบบการแสดงตำแหน่งของเครื่องมือ หลักฐานที่แสดงว่า บุคคลที่ถูกดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ใช้เครื่องมือการสื่อสารดังกล่าวจริง (8) ระยะเวลาที่จะขอดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร (9) ลายมือชื่อและตำแหน่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอ (10) หนังสืออนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรืออธิบดีกรมการปกครอง หรือตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้บังคับการตำรวจขึ้นไปแล้วแต่กรณี (11) สำเนาบัตรประจำตัว

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ ข้อ 7 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 30 วรรคแรกแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (7) โดยใช้ถ้อยคำดังต่อไปนี้

“(7) สถานที่และวิธีการที่จะดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในสิ่งสื่อสารที่ต้องการ เช่น เอกสาร เสียง ภาพ แผนภูมิ ระบบการแสดงตำแหน่งของเครื่องมือ หลักฐานที่แสดงว่า บุคคลที่ถูกดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ใช้เครื่องมือการสื่อสารดังกล่าวจริง”

ทั้งนี้เพื่อให้ กฎหมายที่มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการดักฟังโทรศัพท์ทุกฉบับมีบทบัญญัติเกี่ยวกับรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับคำขอให้ศาลออกคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร มีมาตรฐานและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน และเพื่อให้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีมาตรการคุ้มครองบุคคลที่สามอย่างเพียงพอ โดยส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของบุคคลที่สามน้อยที่สุด

2) ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลของบุคคลที่สามที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้โทษ พ.ศ. 2519 มาตรา 14 จัตวาวรรคห้า, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 46 วรคท้าย, พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 30 วรคห้า โดยกำหนดให้บรรดาข้อมูลข่าวสารที่ได้มาโดยนิตินัยการดักฟังโทรศัพท์มาใช้ให้เกิดรักษาเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งได้รับอนุญาตและให้ใช้ประโยชน์ในการสืบสวน หรือใช้เป็นพยานหลักฐานเฉพาะในการดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น ส่วนข้อมูลข่าวสารอื่นให้ทำลายเสียทั้งสิ้น ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด”

3) ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลที่สามจากการถูกนำข้อมูลที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ไปแสวงหาประโยชน์ ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการเพิ่มเติม มาตรา 105/2 วรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ., มาตรา 14 จัตวาวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 46 วรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 18 วรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550, มาตรา 30 วรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 โดยกำหนดให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ หากกระทำการนอกเหนือวัตถุประสงค์ในการสืบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ให้ผู้นั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา ให้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ทั้งนี้ เพื่อให้กฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการดักฟังโทรศัพท์มีบทบัญญัติให้การคุ้มครองบุคคลที่สามเป็นเจ้าของข้อมูลข่าวสารที่มีได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำการเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้ไปจากการดักฟังโทรศัพท์นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการสืบสวน หรือแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ โดยให้กฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีบทบัญญัติของกฎหมายเป็นมาตรฐานเดียวกันและสอดคล้องกันทุกฉบับ

สำหรับกรณีการลงโทษที่เหมาะสมต่อการกระทำโดยประมาททำให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไขมาตรา 105/2 วรคแรก และเพิ่มเติม มาตรา 105/2 วรคท้าย แห่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ., มาตรา 16/1 วรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519, มาตรา 66 วรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, มาตรา 39 พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 , มาตรา 55 วรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551, มาตรา 18 วรคสอง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วน

ร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 , มาตรา 18 วรรคสอง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ. 2556 โดยกำหนดให้ผู้ใดรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาจากการดักฟังโทรศัพท์ หากกระทำการด้วยประการใดๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ถ้าการกระทำความผิดข้างต้นเป็นการกระทำโดยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามในการดักฟัง ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง และในกรณีประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นล่วงรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารซึ่งจากการนำมาตรการดักฟังโทรศัพท์มาใช้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ทั้งนี้ เพื่อให้การลงโทษบุคคลที่กระทำให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้เอกสารหรือข้อมูลข่าวสารที่ได้มาโดยการดักฟังโทรศัพท์ด้วยความจงใจ ให้มีอัตราโทษที่เหมาะสมและเท่ากันทุกฉบับ คือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ นอกจากนี้ ยังมีการบัญญัติกฎหมายกรณีกระทำการดังกล่าวด้วยความประมาท โดยใช้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาตรา 23 เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. **กฎหมายอาญาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2554.
- คณิต ณ นคร. **นิติธรรมอำพรางในนิติศาสตร์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน.2548.
- จิตติ ตังศภัทย์. **กฎหมายอาญาภาค 1**. กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2529.
- ชัย ศรีรัตน์. “แนวคิดและพัฒนาการของกฎหมายสิทธิมนุษยชน,” ใน **เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายสิทธิมนุษยชน**. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- นิยม เดิมศรีสุข. “มาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความเป็นมา การบังคับใช้และข้อเสนอในการพัฒนากฎหมาย.” ใน **เอกสารวิชาการ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม**, กรุงเทพมหานคร : กรมสอบสวนคดีพิเศษ, 2549.